

Ifjúsági irodalom

TÓTHNÉ FELFÖLDI ZSUZSANNA

A népmesemondás hagyományai a „Halasi könyvtárban”

A Kiskunhalasi Városi Könyvtár 1983 óta évi rendszeresen – a kecskeméti Katona József Megyei Könyvtárral közös szervezésben – rendezi meg a mesemondó gyermekek városi szintű találkozóját. Az évek során bekövetkezett közigazgatási változások mellett változatlanul a versenyen indulnak Kiskunhalas város hat, valamint a kistérség 9 településének az általános iskolás diákjai

A verseny felmenő rendszerű, így az iskolai fordulók után a városi fordulón első helyezést elérő diákok a megyei versenyen indulnak. Egy mára már hagyománnyá vált mesemondó találkozóról írom a következő sorokat, ezért stílusosan én is mesélővé válok, és ha nem is az élőszó eszközeivel, az írás segítségével „áthagyományozom” az érdeklődő kedves olvasóra a könyvtárunkban zajló mesemondó találkozók légkörének fontos és meghatározó mozzanatait.

A csodás elemekkel tarkított népmesék sajátos bája éppen abban áll, hogy ott minden lehetséges és elképzelhető, ami sokszor a valós világban lehetetlen.

Írásom azonban nagyon is valóságos, megtörtént és nem „mese”!

Csupán meseszerű.

Egyszer volt, hol nem volt, az Óperenciás tengeren innen a mesefolyamon túl... létezik még ma is egy magyar város, amely a Duna és a Tisza folyó között az ország déli részén található. A várost népi kéziipara, a csipkevarrás tette világhírűvé.

Ez a város nem más, mint *Kiskunhalas* melynek *városi könyvtárában* minden év decemberében kitarulnak meseország kapui a gyermekek és a meseszerető felnőtt hallgatóság előtt.

A könyvtár birodalmában kerül megrendezésre, mára már hagyományosan évről-évre a mesemondó gyermekek találkozója, ahol Kiskunhalas város és kistérsége diákjai neveznek és mérik össze mesélő tehetségüket. A gyerekek két korosztályban, hattól tíz és tíztől tizennégy évesig vesznek részt a megmérettetésben.

A könyvtári birodalmon belül egy időben két helyszínen zajló mesemondást nagy érdeklődés kíséri mind a felkészítő tanárok mind, pedig a hozzátartozók részéről.

A mesemondás lélekmelengetően csodás dolog, életkortól függetlenül megérinti szívünket. A gyermekek mese iránti szeretete minden egyes mesemondó esetben érezhető, mert nem csupán elmondják a történetet, hanem ízes mesemondással sikerül mindannyiuknak a hallgatóság képzeletét az üveghegyeken és az Óperenciás tengeren is túlra repíteni. A szerepléseket minden esetben tapssal jutalmazza a közönség.

Tehetséges és rátermett gyermekek látogatnak el hozzánk minden egyes találkozó megrendezése alkalmából, akik a sok tanulás mellett az időt nem sajnálva lelkesen készülnek, a nagy napra.

A verseny azonban egy rangsor felállítását teszi szükségessé és így a „vájt fülű” zsűrinek döntenie kell, helyezetteket kell választani. A korosztályok mindegyikében hirdetünk győztest, aki képviselheti városunkat, illetve kistérségét a megyei fordulón. A választásnak ezért nagy a tétje.

A zsűri az egyes produkciókat egészében tekinti, a fontosabb szempontok közül, amit figyelembe vesznek az értékelés folyamán, kiemelek néhányat a teljesség igénye nélkül.

Fontos, hogy a mesélő:

- a) birtokolja a mesét,
  - b) személyiségével hitelesen közvetítsen,
  - c) szövegűség (tájszólások pontos megtartása a mese folyamán),
  - d) helyes artikuláció.,
  - e) gesztusaival felszabadultan és természetesen kísérje a történetét, tartózkodjon a monotonitástól, hangsúlyozással tartsa ébren a hallgatóság figyelmét,
  - f) a szöveg tagolását ne veszítse szem elől.,
  - g) szemkontaktus folyamatos fenntartása.
- A kritériumokat természetesen lehetne még sorolni, de ez most nem szándékom

A meseválasztásnál megfigyelhető, hogy az utóbbi időben a gyerekek szívesen választanak tájszólással megőrzött meséket, melyek hangulatát sok esetben öltözékükkel és apróbb kiegészítőikkel igyekeznek színesebbé varázsolni.

Könyvtárunkban több alkalommal bizonyította mesemondói tehetségét *Kotroczó Luca*, akire méltán lehetünk büszkék, hiszen kisiskolás kora ellenére a megyei fordulón is elvitte az első helyezettnek járó kitüntetést.

Tiszta, szép kiejtéssel és sokat mondó tartalommal megtöltött meséket hallhatunk tőle.

A közönség kitüntetett figyelmét és a zsűri elismerő szavait egyaránt elnyerte a kis mesemondó: *Kóka Rozália: Egy asszony két vétkecskéje* című könyvében található népmeséjével.

A mese címe: A megbornyudzott ember, amely a következőkben, teljes terjedelmében olvasható.

A történet eredetét tekintve bukovinai székely népmese, amely az eredeti gyűjtésnek köszönhetően bővelkedik ízes szófordulatokban. A mese felvonultatja a hétköznapi élet számos ismert elemét, és mégis a „bugyutaságával” felrázza és szórakoztatja olvasóját.

Befejezésül, – aki olvassa soraimat annak – azt kívánom, hogy mindenkor tudjon elmélyülni gyermeki lélekkel a mesék világában.

Itt a mese vége, aki nem hiszi, járjon utána!

A megbornyúdzott ember

Vót egyszer, hol nem vót, vót egy házaspár. Az asszony erőst ügyes, rendes menyecske vót, de az emberinek vót egy nagy hibája. Örökkéig böcsködött. Dicsekedett, hogy neki több esze van, mint a falu összes emberinek együttvéve.

Szegény asszony túrte, me mit tehetett vóna, de magába mérgelődött erőst.

Az ember egy nap szántani ment. Mielőtt elindult vóna a mezőre, igen-igen meghagyogatott az asszonyának:

– Hallod-e? Mikor a déli harangszó megszólal, a délebédvel ott légy a mezőn, me ha nem, megverődsz!

– Jó, jó, ember, ne féljen, ott leszek.

Az ember elment. A menyecske serényen megfőzte a délebédet. Szépen esszepakolt s ügyekezett a mezőre. Alighogy elindult, megtalálkozott egy komaasszonyával. Asszongya a komaasszon:

– Ne, az emberem az éjen oda vót halászni s erőst sok halat fogott, hoztam keneteknek es, kostóják meg.

– Isten fizesse meg, komámasszon, tegye belé ide a kasba s ne haraguggyék, hogy nem térek meg, de az emberem megharagszik, ha késem az ételivel.

– Ó, nem semmi! Az asszony a szép nagy halakot belétette a kasba s a menyecske kiment a mezőre. Mikor kiért, az embere a szántó föld túlsó végénél szántott. Az asszon elindult véle szembe, de gondolt egyet s a halakot szépen mind kirakta a borozdára. Az emberive eszeérkeztek, az ember meglátta a halakot s kezdte felszedni s kezdett dicsekedni:

– Ládd-e, asszon, melyen ügyes ember vagyok én! Még a szántó földbe es halat termelek, ha akarok. Az asszon nem szállott semmit. Na, jó. Az ember ett s az asszon esszeszedte a kasba az edényeket s a halakot es belétette. Azt mondja neki az embere:

– Asszon, mire hazaérek, készítsd meg nekem ezeket a halakot vacsarára!

Az asszon hazament, a halakot megsütte, de mind egy falásig meg es ette, mire az embere hazajött. Annak meg kitötött egy nagy tángyér faszulykát.

– Me, egyél! Az ember megette a faszulykát s várta, hogy az asszon adja elé a halakot es. Kérdi:

– Asszon, hát hol azok a halak, amit a szántó földbe termeltem? Nem készítetted meg?

– Miféle halak? – Tette magát az asszon, hogy nem tud semmiről. Addig s addig, hogy az ember úgy felharagutt, hogy nekiesett az asszonyának, kezdte ütni. Na, az se vót rest, neki sikolytani.

– Jaj, jaj! Segítség, me megnyuvaszt! A szomszédok befutottak, s kérdik:

– Métt üti ezt a rendes, jóra való menyecskét, há mit vétett?

– Megette, eltüntette a halakot, amiket a szántó földbe termeltem!

– Jaj mindig tudtam, hogy az emberem egyszer megbolondul. Akinek alyan sok esze van, mind neki, az csak erre a sorsra jut. Hát hallottak már elyent, a szántó földbe halat termelni? Az Isten megfizeti, kötözzék meg, met még valami kárt teszen magában vagy bennem!

A szomszédok megkötözték az embert s hazamentek. Akkor az ember kezdett könyörögni

– Asszon, csapjál el! Nem bántalak.

A menyecske kezdte kiódani a kötelit az embernek s akkor hallja, hogy annak a szüve úgy dübögött, hogy szinte kiszökik, met sokat tusakodott. A menyecske gondolta, megréfálja az emberit:

– Ember! Vette-e számát, hogy kend megviselősödött? Úgy rúg imán a gyermek, tegye csak ide a kezit.

Az ember odatette a kezit a szüvihez, hát ő es érzi a rúgást.

– Jaj, asszon, én minnyá kérségbeesem! Ekkora szégyen!

– Há, ember jobban teszi, ha most elbújdosik, s addig haza se jöjjen, amíg le nem betegedett, met mindenki münköt fog kacagni.

Az ember szégyenibe megindult, hogy elbújdosék. Másnap estig egyet ment. Akkorra úgy elfáradott, hogy elig bírt járni, gondolta, békéredzik egy házba éjszakára. Egy szegényebb rendű házocskába kopogtatott bé, bé es fogadták, még vacsorával es megkénálták. Az ember megköszönte s elfogadta, met erőst megehült. Elejibe tettek egy nagy fazak faszulykát, azt mind befalta. Akkor lefektették a kanapéra. Elig, hogy az ember elaludt, a faszulyka kezdte feszegetni a hasát. Megöbredett, gondolta, most fog lebetegedni. Forgolódott, forgolódott, közben megintcsak elaludt

Azon az éjjen megbornyúdzott a házigazda tehene. Az üdö hüvöske vót, a bornyúcskát bévítették a házba s szép csendesesen béköttek a kanapé mellé, úgy, hogy a vendég meg ne öbredjen. Egyszer csak a bornyúcska megnyalintotta az embernek a képít. Az felült a kanapén s látta, hogy egy szép verestarka bornyúcska van mellette. Azt gondolta, hogy az ő gyermeke. Azt se tudta, mit csináljon. Sajnálta es a bornyúcskát, de félt a szégyentől es. Hamar felkapta a lábába a csizmáit, s kisurrant az ajtón. Reggelre érkezett haza. A felesége a kapuban állott s mondja neki:

– Ember! Há nem megmondtam, hogy addig haza ne jöjjen, míg le nem betegedett?

– Hallgass asszon, az Isten szerelmire, met az éjjen lebetegedtem!

– Ó, ne beszéljen! S há mije lett?

– Egy szép verestarka bornyúcskám.

– Hol van?

– Otthagytam a háznál, ahol meglett, met félttem a szégyentől.

Az Isten megfizeti, ne mondd meg senkinek!

– Ember, én nem mondom meg senkinek, de fogadja meg kendes, hogy többet nem dicsekedik.

Szépen megegyeztek s még most es élnek, ha meg nem hóttak.

bukovinai székely népmese eredeti gyűjtés alapján
(KÓKA ROZÁLIA: *Egy asszony két vétkecskéje* című könyvéből)

ZSUZSA FELFÖLDI, MRS TÓTH: Traditions of telling folk-tales in the „Halasi Library”

Meeting of tales-telling children is held in the Town Library of Kiskunhalas year by year. The meeting is accompanied with a competition for talented pupils, interested in telling tales to compare their skills. The contestants choose the tale, to be told themselves. They often strive to turn the mood of the tale into more colourful through their costumes and small supplements.

FRAU TÓTH GEB. ZSUZSA FELFÖLDI: Der Brauch des Volksmärchen-Erzählens in der Bibliothek von Halas.

Eine jährlich wiederkehrende Veranstaltung ist in der Stadtbibliothek von Kiskunhalas die Begegnung der Kinder-Märchenerzähler. Der Treff wird mit einem Wettbewerb ergänzt, wobei die talentierten Schüler sich in ihr Wissen messen. Die vorgetragenen Märchen werden von den Wettbewerbsteilnehmern selbst ausgesucht und versuchen die Stimmung durch Kleidung und Ergänzungsgegenstände schön zu zaubern.

Tanulói vélemények

Miért nem szeretek olvasni?

Nem nagyon szeretek olvasni, mert jobban átlátom a dolgokat ha látom megtörténni őket. Az olvasás jó dolog, de számomra nagy mennyiségben már unalmas, ezért van az, hogy regényeket, novellákat ritkán olvasok, inkább a rövidebb hírek, cikkek érdekelnek.

J. L. 17 éves fővárosi gimnazista

Nem szeretek olvasni, mert vizuális típus vagyok, sokkal jobban élvezem a dolgokat, ha saját szememmel látom azokat. A másik dolog, amiért nem, mert nem vagyok egy otthon ülős, mindig tekergek valahová, az olvasás pedig csak otthon teljes nyugalomban végezhető.

B. P. 17 éves fővárosi gimnazista

Gyakran elolvasok valamit, de azt veszem észre, hogy a lap végére jutottam, de fogalmam nincs mi történt a szövegben. Néha elalszom olvasás közben, függetlenül attól, hogy izgalmas vagy sem. De egyszerűen leragadnak a szemeim.

A. F. 15 éves fővárosi gimnazista

